

SOSYAL, İNSAN VE İDARİ BİLİMLERDE İLERİ VE ÇAĞDAŞ ÇALIŞMALAR I

Editörler
Doç. Dr. Derya Fatma BİÇER
Doç. Dr. Yaşar ÖZ

**SOSYAL, İNSAN VE
İDARİ BİLİMLERDE
İLERİ VE ÇAĞDAŞ
ÇALIŞMALAR 1**

EDİTÖRLER

**Doç. Dr. Derya Fatma BİÇER
Doç. Dr. Yaşar ÖZ**

Sosyal, İnsan ve İdari Bilimlerde İleri Ve Çağdaş Çalışmalar 1
Editörler: Doç. Dr. Derya Fatma BİÇER, Doç. Dr. Yaşar ÖZ

Genel Yayın Yönetmeni: Berkan Balpetek

Kapak ve Sayfa Tasarımı: Duvar Design

Baskı: ARALIK 2023

Yayıncı Sertifika No: 49837

ISBN: 978-625-6585-86-7

© Duvar Yayınları

853 Sokak No:13 P.10 Kemeraltı-Konak/İzmir

Tel: 0 232 484 88 68

www.duvar yayinlari.com

duvarkitabevi@gmail.com

İÇİNDEKİLER

BÖLÜM 1.....9

SOSYOLOJİK BİR OLGU OLARAK LİDERLİK, KURAMLARI VE M.
WEBER'DE OTORİTE TİPLERİ ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Abdurrahman GÜNEŞ

BÖLÜM 223

KÜRESELLEŞME SÜRECİNDE
ULUSLARARASI TİCARETİN ÖNEMLİ OYUNCULARI:
ÇOK ULUSLU ŞİRKETLERİN İNCELENMESİ

Osman KAVAK, Ahmet AKATAK

BÖLÜM 346

ÇEVRESEL VE EKONOMİK FAKTÖRLERİN ETKİLEŞİMİ:
KANADA'DA CO2 EMİLİMİ VE GSYİH ÜZERİNE SINIR TESTİ ANALİZİ

ANIL DAĞDEMİR, CAN APAYDIN

BÖLÜM 466

KIRIK CAMLAR TEORİSİNİN ÇALIŞMA HAYATINDAKİ YERİ

Banu ÖZBUCAK ALBAR

BÖLÜM 5.....75

ÖRGÜTLERDE SESSİZ İSTİFA DAVRANIŞI

Banu ÖZBUCAK ALBAR

BÖLÜM 686

DAVRANIŞSAL İKTİSAT, NÖROİKTİSAT VE YÖNTEMLER ÜZERİNE

Banu ÖZÜŞEN

BÖLÜM 7106

ÇOKLU AFET TEHLİKELERİNDE RİSKİN YÖNETİMİ

Bekir TAŞTAN

BÖLÜM 8119

COĞRAFI BİLGİ SİSTEMLERİ'NDE
KONUMSAL ANALİZ VE ÖZELLİKLERİ

Bekir TAŞTAN, Arif Çağdaş AYDINOĞLU

BÖLÜM 9144

KONAKLAMA VERGİSİNDE YERSİZ VEYA FAZLA HESAPLAMANIN
MUHASEBELEŞTİRME ESASLARI

Bilal GEREKAN

BÖLÜM 10153

PARA ARZI VEĞELİR ETKİLEŞİMİ:
ARDL ANALİZİYLE NORVEÇ ÖRNEĞİ

CAN APAYDIN, ANIL DAĞDEMİR

BÖLÜM 11172

ORHAN PAMUK'UN VEBA GECELERİ VE GABRIEL GARCÍA
MÁRQUEZ'İN KOLERA GÜNLERİNDE AŞK ADLI ESERLERİNDE
METAFOR OLARAK SALGIN HASTALIK

Fesun KOŞMAK, Canan AKBABA

BÖLÜM 12187

İŞLETMELERDE ÜCRET YÖNETİMİNİN MOTİVASYONA ETKİSİ:
ÇALIŞANLAR ÜZERİNDE BİR ARAŞTIRMA

Erol YEKTAŞ, Celal KIZILDERE3

BÖLÜM13..... 209

İŞLETMELERDE PERFORMANS DEĞERLEME
ÇALIŞMALARININ ÇALIŞANLAR ÜZERİNDE ETKİLERİ

Eyyüp İNANLI, Celal KIZILDERE

BÖLÜM 14230

TÜRKİYE’DEKİ KATILIM BANKACILIĞI VE
GENEL İŞLEYİŞİ

Cemil ŞENEL, Gülşah ZENCİRKIRAN

BÖLÜM 15..... 245

İRFAN, ERDEM VE EYLEMİN ŞİİRİ: MEHMET ÂKİF ERSOY

Cevat ÖZYURT

BÖLÜM 16272

TAKSİ ŞOFÖRLERİNİN KARŞILAŞTIĞI SORUNLAR:
TEKİRDAĞ DEĞİRMENALTI TAKSİ DURAĞINDA ÇALIŞAN
ŞOFÖRLER ÜZERİNE BİR ARAŞTIRMA

Coşkun DİKBİYİK, Emre GÜN

BÖLÜM 17.....293

TURİZM AMAÇLI İNGİLİZCE ÖĞRETİMİ
PROGRAM TASARIMI SÜRECİNE YÖNELİK
PROGRAM GELİŞTİRME MODELLERİNİN İNCELENMESİ

Davut UYSAL

BÖLÜM 18308

BANKALARIN SÜRDÜRÜLEBİLİR BANKACILIK UYGULAMALARI VE
KURUMSAL MARKA DEĞERİ GELİŞİMLERİ ÜZERİNDEKİ ETKİSİ:
ENTEĞRE FAALİYET RAPORLARINA DAİR GÜNCEL BİR İÇERİK

ANALİZİ

Elif DENİZ

BÖLÜM 19..... 337

KORKULARIN YEGÂNE KENTİ İSTANBUL: TÜRK KORKU VE
GERİLİM SİNEMASI’NDA İSTANBUL’UN KULLANIMI

Gizem ŞİMŞEK KAYA

Bölüm 20..... 344

GİRİŞİMCİLİK VE REKABET GÜCÜ KAVRAMLARI ÜZERİNE BİR
DEĞERLENDİRME
Mert SOĞUKOLUK

Bölüm 21354

KLASİK TÜRK EDEBİYATINDA KASİDELERDE TARSİ' SANATI
Mert DUMLU, Mete Bülent DEGER

BÖLÜM..... 22 376

TÜRKİYE'DE DİJİTAL HİZMET VERGİSİNİN DEĞERLENDİRİLMESİ
Muhammed SAMANCI

BÖLÜM 23..... 384

ULUSAL İNOVASYON MODELLERİ VE
PERFORMANS ÖLÇÜMÜ
Sümeyra AKDAMAR, Özcan KARAHAN

BÖLÜM 24 410

KONULARINA GÖRE MESNEVÎLER: BİR TASNİF DENEMESİ
Reyhan KELEŞ, Hilal KILIÇ

BÖLÜM 25438

TÜRKİYE CUMHURİYETİ PARLAMENTO TARİHİNDE KADIN
TEMSİLİ, TARİHSEL SÜREÇ, MEVCUT DURUM, SORUNLAR VE
ÇÖZÜM ÖNERİLERİ
Rıfat KARAKOÇ

BÖLÜM 26454

DUYGUSAL ZEKANIN ETİK DAVRANIŞA ETKİSİ
Esmâ UZUNÖZ, Sabahattin ÇETİN

BÖLÜM 27..... 474

BOLU ŞEHRİNİN KURULUŞU GELİŞMESİ VE
FONKSİYONEL ALANLARI

Sema ÇETİNKAYA

BÖLÜM 28507

1929 EKONOMİ KRİZİ VE TÜRK EKONOMİSİNİN KRİZLE İMTİHANI

Serdar GÖKTAŞ

BÖLÜM 29528

VERİ ANALİTİĞİ VE TURİZMDE KULLANIM ÖRNEKLERİ

Serpil SEVİMLİ DENİZ

BÖLÜM 30..... 537

AVRUPA BİRLİĞİ'NDE ÇEVRE VE ENERJİ KONULARI ÜZERİNE
İNCELEME

Seyyid Ali ERTAŞ

BÖLÜM 31545

POPÜLER KÜLTÜRÜN SOSYAL TAKLİT TEORİSİ ARACILIĞIYLA
FİNANSAL SATIN ALMA DAVRANIŞINA ETKİSİ

Sezen GÜNGÖR

BÖLÜM 32..... 561

KONAKLAMA SEKTÖRÜNDE HİZMET KALİTESİNİN MÜŞTERİ
MEMNUNİYETİ VE MÜŞTERİ SADAKATİ ÜZERİNE ETKİSİNE
YÖNELİK ÇALIŞMALARDA REGRESYON ANALİZLERİ:

BİR ALAN YAZIN TARAMASI

Süleyman ŞAHİN

BÖLÜM 33..... 580

KÜLTÜREL DİPLOMASİNİN ÜLKELER AÇISINDAN ÖNEMİ

Tolkun BEKTURGAN KIZI, Uğur ÜNAL

BÖLÜM 34..... 601
ANARŞİZMİN FELSEFİ VE TARİHİ KÖKENLERİ
Veysel BAŞUSTA

BÖLÜM 35..... 635
OSMANLI'DAN TÜRKİYE CUMHURİYETİ'NE TÜRK-ABD
İLİŞKİLERİNİN EVRİMİ
Yakup ÜNİŞEN

BÖLÜM 36..... 651
GELECEĞİN REKLAMCILIĞI:
NÖROPAZARLAMANNIN YENİLİKÇİ GÜCÜ
Yasemin BİLİŞLİ

BÖLÜM 37..... 674
SPİL DAĞI'NIN (MANİSA) BİTKİ ÖRTÜSÜNÜN
EKOLOJİK ŞARTLARI
Yıldız GÜNEY

BÖLÜM 38701
KIERKEGAARD'IN FELSEFESİNDE İRONİ VE
PARADOKS KAVRAMLARI
Zeynep KANTARCI BİNGÖL, Rıdvan YILDIZ

BÖLÜM 19

KORKULARIN YEGÂNE KENTİ İSTANBUL: TÜRK KORKU VE GERİLİM SİNEMASI'NDA İSTANBUL'UN KULLANIMI

Gizem ŞİMŞEK KAYA¹

GİRİŞ

Sinema icat edildiğinde ilk çekilen filmler çoğunlukla belgesel niteliğinde, filmi çeken kişilerin yani yönetmenlerin olağan hayatın içerisinde aldığı görüntülerden oluşuyordu. Sinematograf cihazının patentini alan, ilk halka açık ve para alınan film gösterimini gerçekleştiren Lumiere Kardeşler; bu doğrultuda ilk gösterimini yaptıkları *Trenin Gara Girişi* ve *Lumiere Fabrikasından Çıkan İşçiler* sonrasında kendileri için buna benzer filmler çekmek üzere de birçok çalışını farklı ülkelere çekim yapmaya göndermişlerdir. Bu bağlamda bakıldığında sinemanın ilk mekânları da gerek tren garı gerekse fabrika olmak üzere kentsel alanlardan oluşmaktaydı.

Sinemanın izleyiciler için atmosferini yansıtan en önemli elemanlarından biri olan mekân, savaş sırasında Amerika'nın sinema sanayisini kurması sırasında olduğu gibi sıfırdan kurulan setlerde ya da kentin içerisinde karşımıza çıkmıştır. Bir filmin hangi ülkede, hangi yıllar arasında geçtiği gibi detaylar filmin içerisinde kullanılan kentsel göstergelerden yararlanılarak şekillendirmiştir. Özellikle bir dönem kırsal ile kentin ayrımını ve iki kavramın zıtlıklarının anlatımı için de başvurulmuş kentsel görünümünün yanı sıra mistik bir atmosfer oluşturabilmek ya da dramatik bir hava yaratabilmek için de tercih edilmiştir.

İmparatorlukların başkenti olan gerek tarihi yerleri gerekse efsaneleriyle hem yerli hem de yabancı turistleri büyüleyerek kendine çeken İstanbul tabii ki yedinci sanat dalı olan sinemada da boy göstermiştir. İstanbul ilk kez Alexandre Promio'nun Lumiere Kardeşlerin operatörü olarak 1896 yılında İstanbul'a gelmesi ve *İstanbul'da Haliç'in Panoraması*, *Boğaziçi Kıyılarının Panoraması*, *Türk Topçusu* ve *Türk Piyadesinin Geçit Töreni* gibi kısa filmleri kayda almasıyla sinema tarihine geçmiştir.

¹ Dr. Öğretim Üyesi.; İstanbul Kültür Üniversitesi Sanat ve Tasarım Fakültesi Radyo, Televizyon ve Sinema Bölümü. gizensimsek@gmail.com ORCID No: 0000-0001-7514-9828

Yalnızca sinema endüstrisinin merkezi olan Amerika’da değil, imparatorluklara başkentlik yapmış olan İstanbul’da da dünya sinemasında gördüğümüz Kilink’ten Drakula’ya, Görünmeyen Adam’dan Uçan Daireler’e değin pek çok farklı sinema figürüyle karşılaşmak mümkün olmuştur.

Drakula ve Hortlaklar da İstanbul’u Tercih Ediyor

Türk korku sinemasının ilk filmi sayılan ancak kayıp statüsünde olan ***Çılgık*** (1949) filminin İstanbul’da çekildiği düşünülmektedir. Kayıtlarına ulaşabildiğimiz, seyircilerle buluşan ilk yerli korku filmi 1953 yapımı ***Drakula İstanbul’da*** ise adından da anlaşılabilceği üzere İstanbul’da çekilmiştir. Yapım, Ali Rıza Seyfi’nin Bram Stoker’ın “Dracula” romanından uyarladığı “Drakula İstanbul’da” adlı romanının film uyarlamasıdır. Ardından gelen film ise, 1963 yapımı ***Cilalı İbo Perili Köşkte*** adlı korku-komedi yapımıdır. Özellikle Cihangir Camii’nin alt taraflarındaki ve Fındıklı ile Tophane-i Âmire’nin üst tarafındaki dik yokuşların kullanıldığı ***Cilalı İbo Perili Köşkte*** aynı zamanda ilk yerli korku-komedi filmi olma özelliği taşımaktadır. 1970 yapımı ***Ölüler Konuşmazki*** ise Büyükaada’da çekilmiştir. 1973 yapımı ***The Exorcist***’in Metin Erksan tarafından uyarlandığı ***Şeytan*** (1974) filmi de İstanbul’da çekilmiştir.

90’lardaki İstanbul’u Seyre Dalmak

Kutluğ Ataman’ın ilk uzun metraj filmi olan ***Karanlık Sular*** (1995) vampir temasını işlemesi ve önceki örneklere nazaran İstanbul’u ve tarihi yerlerini adeta efsanevi bir havayla yansıtmaya çalışması nedeniyle, İstanbul’a bakışıyla diğer yerli korku filmlerinden ayrılmaktadır. Zeyrek Kilise Camii eski adıyla Pontokrator Manastırı, Beyoğlu’nda yer alan Atlas Sineması ve bir Rus lokantası, Sultanahmet’teki Yerebatan Sarnıcı, Tekfur Sarayı kalıntıları, yeraltı zindanları ve mahzenler gibi tarihi yerler verilmek istenen gotik atmosferi gerçekçi kılmak adına oryantalist bir biçimde başarıyla kullanılmıştır.

Ataman’ın mekân kullanımındaki bu çeşitlilik, pek tabii ki tesadüfi veya salt estetik zevkten dolayı değildir. Filmdeki vampir temasını, kentsel dönüşüm kavramı ve tarihsel açıdan mekânların dönüşümü imgesiyle pekiştirmek amacıyla İstanbul’un farklı dokularını beyazperdeye yansıtmıştır.

Her Sementin Bir Korkusu Var

Biray Dalkıran’ın çektiği ***Araf*** (2006), yine İstanbul’da çekilmekle birlikte İstanbul Kültür Üniversitesi’nin de iç mekânlarını kullanmıştır. Hasan Karacadağ’ın yönettiği ***Semum*** (2008) filminin çekimleri Çatalca’da; Arkın Aktaç’ın ilk uzun metraj filmi ***Üç Harfliler: Marid*** (2010) Kemerburgaz

Göktürk'te; Biray Dalkıran'ın çektiği, Türkiye'nin ilk ve tek 3D korku filmi **Cehennem 3D** (2010)'de terk edilmiş mum fabrikasında; Murat Emir Eren ve Talip Ertürk'ün yönettikleri korku-komedi türünde zombilerin istilasını konu edinen **Ada: Zombilerin Düğünü** (2010) Büyükkada'da; Serkant Yaşar Kutlubay'ın çektiği **Mühürlü Köşk** (2011) Şile'de; Hasan Karacadağ'ın çektiği **D@bbe: Bir Cin Vakası** (2012) ile **El-Cin** (2013) Şile'de; Özkan Çelik'in yönettiği **Muska** (2014) filmi Kadıköy'de; Hasan Karacadağ'ın çektiği ve halen en yüksek hasılatı sahip korku filmi ünvanını kimseye kaptırmayan **D@bbe: Zehr-i Cin** (2014) Garipçe ve Zekeriyaköy'de; Alper Mestçi'nin çektiği **Siccîn** (2014) Kandilli, Kuzguncuk ve İmrenli Köyü gibi farklı mekânlarda; Doğa Can Anafarta'nın çektiği **Mihrez: Cin Padişahı** (2015) Paşabahçe, Kavacık ve Beykoz gibi çeşitli lokasyonlarda; Muzaffer Gülçek'in çektiği **Alkarısı: Cin-net** (2015) Beykoz ve Kaynarca Köyü'nde; Aykut Karagöl'ün yönettiği **Kü'fa: Cin Kapanı** (2015) Çekmeköy'deki Reşadiye beldesinde; Murat Toktamışoğlu'nun yönettiği **Cin Kuyusu** (2015) Eyüp'e bağlı Pirinçi Köyü'nde; Can Evrenol'un yönettiği **Baskın: Karabasan** (2016) Ağva yolu ve Haydarpaşa Garı yakınlarındaki kullanılmayan bir binada; Özgür Yelence'nin çektiği **Ceberrut** (2016) Tuzla'da; Volkan Adıyaman'ın çektiği **Kabr-i Cin** (2016) Şile'nin Karakiraz Köyü'nde; Hasan Karacadağ'ın yabancı oyuncularla çektiği **Magi** (2016)'nin bazı sahneleri Kapalıçarşı ve yeraltı dehlizleri gibi İstanbul'un turistik yerlerinde; müzisyen Emre Aydın'ın çektiği ilk ve tek film olan **Cinni: Uyanış** (2016) Çatalca'da; Oya Köksal ve Vedat Dikmetaş'ın çektikleri **Şeytanın Çocukları: El-Ebyaz** (2016) Tuzla'daki bir yük gemisinde; Alper Mestçi'nin yönettiği **Siccîn 3: Cürm-ü Aşk** (2016) Sarıyer ve Beykoz'da; Hürdoğan Güvendiren'in çektiği **Gece Seansı** (2016) Kadıköy'de bulunan Kaçan Kaçana Voodoo Korku Evi'nde; Ahmet Can Kasap'ın yönettiği **Berzah: Cin Alemi** (2016) Üsküdar, Kandilli, Küplüce ve Şile gibi farklı lokasyonlarda; Soner Acar'ın çektiği **İllet** (2016) Kemerburgaz'da; Türkiye'nin ilk 4dx teknolojisi kullanılan filmi olan Alper Mestçi'nin yönettiği **Siccîn 4** (2017) Kısıklı, Ömerli, Garipçe, Beykoz ve Kemerburgaz'da; Tuncer Gürbüz'ün çektiği **Cin Çeşmesi** (2018) ile Kadir Ergin'in çektiği **Cin Geline** (2023) Eyüp'e bağlı Pirinçi Köyü'nde; Mehmet Ali Zaim'in çektiği **Kapıdaki Sır** (2017) Büyükkada'da; Kadir Genç'in çektiği **Şeytan Oyunu** (2019) Beykoz'da; Suat Ay'ın çektiği **İfrit** (2019) Esenyurt'ta; Ahmet Yaşar Gümüş'ün çektiği **Mircîn** (2019) Beyoğlu ve Beykoz'da; Kayhan Başoğlu'nun çektiği **Sir-Ayet 2** (2019) Beykoz ve Sancaktepe'de; Buğra Kekik'in çektiği **Mühr-ü Cin** (2019) Kadıköy, Beyoğlu ve Fatih'te; Gökhan Arı'nın çektiği **Araf 4: Meryem** (2020) Şile'ye bağlı Sofular ve Ahmetli Köyleri'nde; Kadir Genç'in çektiği **Cin Baskını** (2020) Beykoz ve Kadıköy'de; Günay Günaydın'ın çektiği **Sir-Ayet 3:**

Ölü Doğan (2021) Üsküdar, Sancaktepe ve Çekmeköy’de; Görkem Celiloğlu’nun çektiği **Fabrika** (2020) Esenyurt’ta bulunan Emkaplast fabrikasında; Alper Mestçi’nin yönettiği **Haile: Bir Aile Kabusu** (2023) filminin bazı sahneleri Kaynarca ve Kurna Köyleri’nde; Remziye Kaymak’ın çektiği **İfrit-i Musallat** (2023) Şile’deki Ağva Manolyam Otel’de; Gökhan Arı’nın çektiği **Dabbetü’l-arz: Kıyamet** (2023) filmi Şile ilçesine bağlı Üvezli ve Esenceli, Beykoz’a bağlı Bozhane Köyleri ile Beşiktaş’ta; Umut Burçin Gelseçgin’in yönettiği **Kent Mezarlığında Sızıntı** (2023) filmi Kadıköy İlçesi’ne bağlı Yel değirmeni Mahallesi’nde; Yavuz Duman’ın çektiği **Sır: Şeytanın Kurbanları** (2023) filmi ise Beyoğlu ve Sarıyer gibi çeşitli lokasyonlarda gerçekleştirilmiştir. Kemal Danacı’nın yönettiği **Kara Neme: Gelin Deresi** (2022) filminin büyük bir kısmı Zonguldak’ın Çaycuma ilçesinde çekilmesine rağmen girişte yer alan Galata Kulesi, İstiklal Caddesi ve Taksim sahneleriyle tamamı İstanbul’da çekilen filmlerden daha fazla İstanbul görüntülerine yer verildiği görülmektedir. Fatih Hasanoğlu’nun yönettiği **Kehanet: Ayasofya** (2021) ise paranormal olayları araştıran iki gencin Ahit Sandığı hakkındaki araştırmalarına eşlik ederek İstanbul’un yeraltı dehlizlerinden bu yazıda ileriki satırlarda değineceğimiz yerli korku filmlerinde en çok kullanılan köşke, Garipçe Köyü’nden Ayasofya Camisi’ne değin pek çok tarihi mekânı sinemaya taşımıştır.

Korku Sen İstanbul’un Neresindensin?

Melikşah Altuntaş’ın çektiği **Görünmeyenler** (2012), Arkın Aktaş’ın çektiği **Şeytan-ı Racim** (2013), Özgür Bakar’ın çektiği **Azail: Düşüm** (2014), Kamil Aydın’ın çektiği **Hannas: Karanlıkta Saklanan** (2015), Alper Mestçi’nin çektiği **Üç Harfliler: Karabüyü** (2016), Arkın Aktaş’ın yönettiği **Kabir Azabı** (2018), Can Evrenol’un çektiği **Housewife** (2017), Biray Dalkıran’ın çektiği **Araf 2** (2018), Onur Aldoğan’ın yönettiği **Şeytan Geçidi Enhara** (2018), Aytekin Birkon’un yönettiği **Cinnet** (2019), Kadir Genç’in yönettiği **Haris** (2022) İstanbul’da çekilmiş olmalarına rağmen tam bir lokasyon bilgileri bulunmamaktadır. Onur Aldoğan’ın yönettiği **Gerçek Cinler 2** (2023) filminde de Cinemoon Film’in İstanbul’daki ofisi kullanılmıştır.

Yerli korku filmleri genellikle kapalı mekân yani apartman ya da ev kullanılarak çekildiği için çoğu zaman İstanbul’da çekilmelerine rağmen Yeşilçam döneminde olduğu gibi dönemin İstanbul’unu görebilmek adına bu filmlere başvurmak maalesef gelecekte işe yaramayacaktır.

Türk Korku Filmlerinin En Çok Kullanılan Mekânı

Çağan Irmak'ın çektiği ***Kabuslar Evi*** serisinin ana mekânı olan köşk, Beykoz'da Akbaba Mahallesi'ndeki ormanlık arazi içinde bulunuyor. Mehmet Şinasi Bilgin isimli bir iş insanı tarafından 1980'li yıllarda 130 dönüm ormanlık arazinin içerisine yaptırılan iki katlı ahşap köşk o dönemin mimari izlerini taşıyor. Müştemilat bölümü de bulunan köşkün bahçesinde 2 adet havuz bulunuyor. 1990 yıllarında Mehmet Şinasi Bilgin'in hayatını kaybetmesi sonucu çocuklarına geçen köşk 2000'li yılların başında ekonomik nedenlerden dolayı geniş arsasıyla birlikte satılıyor. Yeni sahibinin yurt dışında olduğu belirtilen, ilginç mimarisi ve ormanlık alandaki konumuyla 2017 yapımı Alper Mestçi'nin yönettiği BluTV'nin yapımcılığında çekilen ve dijital platformdan izleyiciyle buluşan yerli korku dizisi ***Sahipli***'de de bu köşk kullanılmıştır. Köşk halen sayısız sinema filmine ve klip çekimine ev sahipliği yapmaya devam ediyor.

Gerilimin de Mekânı İstanbul

Togan Gökbakar'ın yönettiği psikolojik gerilim filmi ***Gen*** (2006) Eski Koşuyolu Kalp Hastanesi'nde çekilmekle birlikte; Şerif Gören'in yönettiği ***Beyoğlu'nun Arka Yakası*** (1987), Artun Yeres'in yönettiği ***Kilyos Cinayeti*** (1989), Talip Karamahmutoğlu'nun çektiği ***Girdap*** (2008), Çağan Irmak'ın çektiği ***Karanlıktakiler*** (2009), Uğur Yücel'in yönettiği ***Ejder Kapanı*** (2010), Ümit Ünal'ın yönettiği ***Ses*** (2010), Yücel Müştekin'in yönettiği ***Kırmızı*** (2015), Alper Kuvılcım'ın yönettiği ***Gassal*** (2015), Ceylan Özgün Çelik'in yönettiği ***Kaygı*** (2017), Buğra Gülsoy ve Serhat Teoman'ın yönettikleri ***Mahalle*** (2018), Umur Turagay'ın yönettiği korku unsurlarıyla güçlendirilen gerilim filmi ***Güzelliğin Portresi*** (2019) Murat Toktamışoğlu'nun çektiği İstanbul metrosunda kapalı kalan bir kadının yaşadığı psikolojik gerilimin korku unsurlarıyla harmanlandığı, 60 dakikalık ***İlk Seans: NMSM*** (2022) gibi yapımlar da İstanbul'da çekilmiştir.

Turgul'un çektiği ***Av Mevsimi*** (2010) Sötlüce, Kemerburgaz, Levent, Karaköy, Üsküdar, Kandilli, Asmalımescit, Eyüp, Beyazıt, Kuledibi, Cihangir, Şişhane, Bahçeköy, Yedikule, Beykoz, Ataşehir, Beyoğlu olmak üzere İstanbul'un farklı lokasyonlarında çekilmiştir.

Dış Mıhraklar da İstanbul'u Çok Sevdi

Jesus Franco'nun yönettiği ***Vampyros Lesbos*** (1971) filmini izlerken de Ölüler Konuşmazki'de olduğu gibi Büyükada'da geçmişe uzanan yolculuk yapmak ve o dönemin sokaklarında gezmek mümkün. Yine 1971 yılında çekilen Oscar Brazzi'nin yönettiği Fikret Hakan, Aydın Tezel, Güzin Özipek gibi Türk oyuncuların yer aldığı ***Il sesso del diavolo / Sex of The Devil*** filminde

Galata Köprüsü ve gece kulübü sahneleriyle İstanbul'da minik de olsa bir zaman yolculuğuna çıkarmaktadır. *Le amanti del mostro / Lover of the Monster* ve *La mano che nutre la morte / The Hand That Feeds the Dead* (1974) filmleri Sergio Garrone'nin yönetmenliğinde Hidiv Kasrı'nda çekilmiş ve Ayhan Işık ve Erol Taş gibi oyuncular Klaus Kinski ve Katia Christine'e eşlik etmiştir. Patricio Valladares'in çektiği ve Türk oyuncuların da rol aldıkları *Ghosts of Garip* (2016), Türkiye'de gösterime girdiği adıyla Kanlı Girdap, başta Garipçe Köyü olmak üzere İstanbul'un çeşitli mekânlarında çekilmiştir.

SONUÇ

Yeşilçam'dan bu yana neredeyse yıllar boyunca İstanbul'un gelişimini tarihsel olarak izleyebildiğimiz sinema, yerli korku türüne geldiğimizde bize bu imkânı maalesef çok da tanımıyor. Son yıllarda gerek çekim izni almanın zorlukları gerekse az bütçeyle şipşak çekilmek istenen yapımlar nedeniyle İstanbul'da çekilse dahi İstanbul'u yansıtmayan hatta İstanbul'da çekildiğine dair izler barındırmayan birçok filmle karşılaşmak olası. Anadolu'daki bir köyde olduğunu zannettiğiniz sahneler Pirinçci Köyü ya da Çatalca'da çekilmiş çıkabiliyor.

Oysa gerilim filmlerine baktığımızda, sokaklarından kalabalık caddelerine değin gündelik yaşamın bir parçasını oluşturan ve çoğunlukla İstanbul'un sokaklarını fonuna katan filmlerle karşılaşmak olası. Bunun nedenleri arasında gerilimin daha çok karakter hikâyelerine odaklanan, psikolojik ve polisiye içeren temalara değiniyor olması da sayılabilir. Oysa oryantalist bir üslup kullanmak isteyen ve Batı'ya da açılan *Karanlık Sular* (1995), *Magi* (2016), *Kehanet Ayasofya* (2021) ya da oryantalist bir atmosfer için yabancı yönetmenler tarafından İstanbul'da çekilen *Vampyros Lesbos* (1971), *Ghosts of Garip* (2016) gibi filmlerde İstanbul'un yeraltı dehlizlerinde, eski Arnavut kaldırımlı sokaklarında, tarihi yerlerinde gezinme olanağı sunulduğu göze çarpıyor.

Bütün bu donelerden hareketle hikâyenin şehirden beslendiğinde her zaman daha unutulmaz olduğu çıkarımına rahatlıkla ulaşabiliriz... Tıpkı bize İstanbul'da gezinme olanağı tanıyan sahnelerin geniş yer tuttuğu filmlerin, aradan geçen yıllardan sonra hâlâ beğeniyle anılması gibi...

REFERANSLAR

- Ercan, N. (2011). *Türkiye Sinemasında Müphemleşen Mekân: A Ay ve Karanlık Sular*. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Radyo Televizyon Sinema Anabilim Dalı Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- Şimşek Kaya, G. (2023). *Türk Korku Sineması Kronolojisi 5. Cilt (2022)*, Ankara: İzan Yayıncılık.
- (2022). *Türk Korku Sineması Kronolojisi 4. Cilt (2020-2021)*, Ankara: İzan Yayıncılık.
- (2020). *Türk Gerilim Sineması Kronolojisi (1914-2019)*, Ankara: İzan Yayıncılık.
- (2020). *Türk Korku Sineması Kronolojisi 3. Cilt (2018-2019)*, Ankara: İzan Yayıncılık.
- (2020). *Türk Korku Sineması Kronolojisi 2. Cilt (2016-2017)*, Ankara: İzan Yayıncılık.
- (2020). *Türk Korku Sineması Kronolojisi 1. Cilt (1914-2015)*, Ankara: İzan Yayıncılık.
- Teksoy, R. (2005). *Sinema Tarihi*. İstanbul: Oğlak Yayınları.